

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертацію Григорчук Олени Юріївни на тему
«Адміністративно-правові засади роботи з персоналом в закладах вищої
освіти Міністерства внутрішніх справ України», представлену до
захисту у разову спеціалізовану вчену раду Національної академії
внутрішніх справ на здобуття ступеня доктора філософії за
спеціальністю 081 «Право»

Ступінь актуальності обраної теми.

На сучасному етапі розвитку України особливого значення набуває ефективна організація роботи з персоналом у ЗВО МВС України. Зазначені заклади виконують не лише освітню та наукову функції, а й виступають важливими кадровими центрами формування професійного потенціалу органів і підрозділів системи МВС України. Саме від якості добору, підготовки, професійного розвитку, мотивації, оцінювання та соціального захисту персоналу таких закладів значною мірою залежить спроможність системи МВС України забезпечувати належний рівень підготовки фахівців для виконання правоохоронних, безпекових та управлінських завдань.

Значущість обраної теми посилюється в умовах триваючого реформування правоохоронних органів, європеїзації публічного управління, оновлення освітнього законодавства та трансформації системи відомчої освіти. Прийняття Закону України «Про Національну поліцію», модернізація підходів до підготовки правоохоронців, закріплення правового статусу ЗВО із специфічними умовами навчання об'єктивно зумовили потребу в переосмисленні адміністративно-правових засад роботи з персоналом у ЗВО МВС України. Особливої ваги це набуває щодо закладів, які здійснюють підготовку поліцейських, оскільки саме Національна поліція України виконує значний обсяг завдань із забезпечення публічної безпеки і порядку, протидії кримінальним правопорушенням, захисту прав і свобод людини та реагування на кризові ситуації.

Водночас сучасна кадрова робота у ЗВО МВС України характеризується низкою проблемних аспектів. Йдеться, зокрема, про необхідність чіткого визначення правового статусу атестованого і цивільного персоналу, удосконалення кадрового планування, оптимізації штатної чисельності, добору та конкурсного відбору працівників, організації професійного навчання і підвищення кваліфікації, оцінювання результатів діяльності, формування кадрового резерву, забезпечення психологічного супроводу, академічної доброчесності та службової дисципліни. Додаткову складність створює подвійна правова природа відомчих ЗВО МВС України, у діяльності яких поєднуються вимоги законодавства про вищу освіту, службово-дисциплінарне регулювання, кадрові потреби органів системи МВС України та особливі умови проходження служби.

Особливого значення досліджувана проблематика набула в умовах дії правового режиму воєнного стану. Система підготовки персоналу МВС України має бути адаптована до нових безпекових викликів, пов'язаних із документуванням воєнних злочинів, роботою на деокупованих територіях, реагуванням на мінно-вибухові загрози, забезпеченням публічної безпеки в умовах бойових ризиків, кіберпротидією, евакуаційними заходами, міжвідомчою взаємодією та підготовкою кадрів для післявоєнного відновлення держави. За таких умов кадрова робота у ЗВО МВС України не може обмежуватися традиційними адміністративними процедурами, а потребує комплексного нормативно-правового, організаційного, управлінського та безпекового оновлення.

Вагомість обраної теми зумовлена також недостатнім рівнем її комплексної наукової розробки. Незважаючи на наявність праць, присвячених кадровому забезпеченню органів внутрішніх справ, Національній поліції України, державної служби та освітнього менеджменту, адміністративно-правові засади роботи з персоналом саме у ЗВО МВС України не отримали належного цілісного висвітлення. Потребують подальшого наукового обґрунтування питання правового статусу персоналу, системи суб'єктів кадрової роботи, планування, професійного розвитку, оптимізації організаційно-штатної структури, цифровізації кадрових процесів, використання зарубіжного досвіду та адаптації кадрової роботи до умов воєнного стану.

Отже, обрана О. Ю. Григорчук тема дисертаційного дослідження є своєчасною, теоретично значущою та практично важливою, а її актуальність визначається потребою формування цілісних адміністративно-правових засад роботи з персоналом у ЗВО МВС України, удосконалення відомчого нормативного регулювання, підвищення ефективності кадрових процедур, забезпечення якості підготовки поліцейських та інших фахівців системи МВС України, а також зміцнення кадрового потенціалу правоохоронної системи в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.
Науковий рівень дисертаційного дослідження та опублікованих праць О. Ю. Григорчук відповідає встановленим вимогам до здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано відповідно до Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019); Стратегії реформування державного управління України на 2022–2025 роки та плану заходів з її реалізації (розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.07.2021 р. № 831-р); Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як складової сектора безпеки і оборони України на 2023–2027 роки (Указ Президента України від 11.05.2023 р. № 273/2023); Стратегії роботи з кадрами (HRM Strategy) в органах правопорядку та прокуратурі на період до 2030 року (спільний наказ МВС України, Офісу Генерального прокурора, СБУ, ДБР, БЕБ, МФУ від 05.01.2026 р. №

22/3/4/3/1/5); Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок МВС України на 2020–2024 роки (наказ МВС України від 11.06.2020 р. № 454), 2025–2029 роки (наказ МВС України від 21.05.2024 р. № 326), Основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2021–2024 роки (рішення Вченої ради від 21.11.2020 р., протокол № 23) та 2025–2029 роки (рішення Вченої ради від 30.12.2024 р., протокол № 25).

Результати дисертаційного дослідження отримали наукове визнання через публікацію дев'яти праць, серед яких шість статей – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових з юридичних наук, три тези наукових доповідей на науково-практичних конференціях й круглому столі. Вказані публікації засвідчують наукову новизну, актуальність та практичну значущість обраної тематики.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. Дисертація є одним із перших монографічних досліджень в якому реалізовано теоретико-правовий підхід до формування адміністративно-правових засад роботи з персоналом в ЗВО МВС України із визначенням шляхів реалізації низки праксеологічних завдань в умовах модернізації правоохоронних органів, воєнного стану і післявоєнного відновлення країни.

Низка висновків і результатів, отриманих у процесі дослідження, характеризуються новизною та мають суттєве наукове і практичне значення, зокрема:

- сформульовано поняття функції роботи з персоналом у ЗВО зі специфічними умовами навчання як врегульованої законодавством системної діяльності уповноважених суб'єктів щодо планування, добору, призначення, адаптації, професійного розвитку, оцінювання, мотивації, соціального і правового захисту, психологічного супроводження, дисципліни та виховання персоналу, спрямованої на належне функціонування відомчого закладу освіти, забезпечення якості освітнього процесу та підготовку кадрів, комплексний зміст якої становлять нормативно-правова, організаційно-управлінська, кадрова, освітня, виховна, дисциплінарна, соціальна, психологічна, інформаційно-аналітична та воєнна-безпекова складова;

- обґрунтовано теоретичне значення адміністративно-правових засад планування роботи з персоналом у ЗВО МВС України як сукупності нормативно-правових, організаційних та управлінських положень, у яких закріплено: 1) зміст і сутність планування роботи з персоналом; 2) систему та правовий статус суб'єктів планування; 3) принципи, мету, етапи, форми, інформаційні джерела та адміністративно-правові процедури планування, включаючи кадровий аудит, державне замовлення, кадровий резерв, моніторинг, сценарне планування та планування безперервності діяльності в умовах воєнного стану, із обґрунтуванням доцільності запровадження у

системі МВС єдиного відомчого порядку планування роботи з персоналом закладів вищої освіти;

– визначено адміністративно-правові засади організації професійного навчання та підвищення кваліфікації персоналу системи МВС України в умовах воєнного стану: стратегічність – орієнтацію професійного розвитку на довгострокові потреби системи МВС України, трансформацію правоохоронних функцій і перспективи післявоєнного відновлення; комплексність – урахування освітніх, наукових, службових, психологічних і безпекових складових підготовки; професійну спрямованість – розвиток компетентностей, необхідних для виконання практичних завдань; спеціалізацію – диференціацію змісту, форм і періодичності професійного навчання залежно від правового статусу, посади й функцій працівника; безперервність – систематичне оновлення професійних знань, умінь і навичок персоналу відповідно до змін законодавства, практики діяльності, безпекового середовища та завдань системи МВС України; координацію – узгодженість дій МВС України та ЗВО під час планування та організації професійного навчання; результативність – оцінювання професійного навчання;

– науково аргументовано необхідність прийняття розробленого проєкту Положення про заклади вищої освіти із специфічними умовами навчання, які належать до сфери управління МВС України та здійснюють підготовку поліцейських, який визначає порядок організації діяльності ЗВО, їх структуру, завдання і повноваження, основні права і обов'язки засновника та учасників освітнього процесу, фінансово-економічні відносини та міжнародне співробітництво.

Таким чином, дисертація Григорчук Олени Юріївни виконана на високому науково-методичному рівні, містить низку теоретично обґрунтованих і практично значущих положень, характеризується логічною послідовністю, належною аргументованістю та прикладною спрямованістю. Основні результати дослідження мають вагоме значення для вдосконалення адміністративно-правових засад роботи з персоналом у ЗВО МВС України в умовах сучасної державної політики України, воєнного стану та післявоєнного відновлення.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтованість результатів дослідження, положень та висновків дисертаційної роботи Григорчук Олени Юріївни не викликають жодних зауважень. Вони логічно витікають із тексту дисертаційного дослідження та базуються на власних судженнях авторки, зібраних матеріалах, їх аналізі та узагальненні. Подані пропозиції щодо удосконалення діяльності ЗВО МВС України оформлені належним чином, мають важливе теоретичне та практичне значення.

Емпіричну базу дослідження становлять систематизовані статистичні матеріали про результати роботи МВС України за 2016–2025 роки; зведені дані опитування 55 працівників Департаменту персоналу й Департаменту

освіти, науки та спорту МВС України, 128 працівників кадрового забезпечення НПУ з усіх регіонів країни, 155 співробітників Національної академії внутрішніх справ; використано аналітичні звіти щодо основних результатів роботи з персоналом ЗВО МВС України, а також власний досвід авторки у відділі кадрового забезпечення Національної академії внутрішніх справ.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Поставлене у дисертації наукове завдання виконано на належному теоретико-методологічному рівні. Здобувачкою забезпечено досягнення мети дослідження, що полягала у формуванні адміністративно-правових засад роботи з персоналом у ЗВО МВС України та розробленні пропозицій і рекомендацій, спрямованих на удосконалення законодавства й правозастосовної практики. Реалізація поставленої мети здійснювалася через послідовне виконання дослідницьких завдань, пов'язаних із розкриттям генези системи підготовки персоналу МВС України, визначенням поняття та змісту функції роботи з персоналом у ЗВО МВС України, характеристикою її нормативно-правового забезпечення, з'ясуванням адміністративно-правових і організаційних основ кадрового планування, оптимізації штатної чисельності, організації професійного навчання в умовах воєнного стану, узагальненням зарубіжного досвіду та обґрунтуванням напрямів удосконалення роботи з персоналом.

У ході виконання дослідження застосовано комплекс загальнонаукових і спеціально-юридичних методів наукового пізнання, використання яких забезпечило системність, логічну послідовність і належну аргументованість одержаних результатів. *Діалектичний* метод використано для розгляду роботи з персоналом у ЗВО МВС України як адміністративно-правового явища, що розвивається під впливом реформування правоохоронної системи, оновлення законодавства та умов воєнного стану. *Історико-правовий* метод застосовано під час розкриття генези системи підготовки персоналу в системі МВС України. *Формально-логічний* метод використано для формування поняття та розкриття змісту функції роботи з персоналом у ЗВО МВС України, систематизації її ознак, складових і напрямів реалізації. *Логіко-семантичний* метод дав змогу проаналізувати нормативно-правове забезпечення роботи з персоналом у ЗВО системи МВС України та з'ясувати зміст законодавчих і відомчих актів, що регулюють адміністративно-правові відносини у цій сфері. *Системний* метод застосовано для дослідження роботи з персоналом як цілісної адміністративно-правової системи, що охоплює планування, добір, розстановку, професійний розвиток, оптимізацію штатної чисельності, оцінювання та мотивацію персоналу. *Структурно-функціональний* метод використано для визначення місця окремих суб'єктів і процедур у механізмі організації роботи з персоналом ЗВО МВС України, а також для розкриття особливостей оптимізації розподілу й ефективного використання штатної чисельності персоналу. *Порівняльно-правовий* метод застосовано для узагальнення зарубіжного досвіду правового забезпечення роботи з

персоналом в освітніх закладах правоохоронного спрямування та визначення можливостей його адаптації у вітчизняному законодавстві й практиці функціонування ЗВО МВС України. Методи *аналізу* і *синтезу* використано для узагальнення наукових підходів, положень законодавства та практики організації кадрової роботи, а методи *моделювання* та *прогнозування* – під час обґрунтування напрямів її вдосконалення, зокрема щодо оновлення адміністративно-правового забезпечення, кадрового планування, професійного навчання, цифровізації, взаємодії з практичними підрозділами та адаптації кадрової роботи до умов воєнного стану.

Таким чином, використання зазначеного комплексу методів наукового пізнання та належної емпіричної бази забезпечило системний і комплексний підхід до дослідження адміністративно-правових засад роботи з персоналом у ЗВО МВС України. Здобувачка продемонструвала достатній рівень володіння методологією наукової діяльності, що дозволило сформулювати науково обґрунтовані висновки, положення наукової новизни та практичні рекомендації, спрямовані на вдосконалення нормативно-правового регулювання й організації роботи з персоналом у ЗВО МВС України..

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження. Теоретичне значення одержаних результатів полягає в поглибленні адміністративно-правової науки положеннями щодо сутності, змісту та особливостей роботи з персоналом у ЗВО МВС України, визначенні її функціонального призначення, систематизації нормативно-правового забезпечення, обґрунтуванні адміністративно-правових засад кадрового планування, професійного навчання, підвищення кваліфікації та оптимізації використання штатної чисельності персоналу.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що сформульовані висновки й пропозиції можуть бути використані у: науково-дослідній сфері – для подальшого розроблення проблем кадрової політики, кадрового забезпечення та адміністративно-правового регулювання роботи з персоналом у системі МВС України; практичній діяльності МВС України та ЗВО МВС України – під час оновлення відомих нормативно-правових актів, упровадження проекту Положення про заклади вищої освіти із специфічними умовами навчання, які належать до сфери управління МВС України та здійснюють підготовку поліцейських, а також підготовки методичних рекомендацій з питань кадрової роботи; освітньому процесі – під час підготовки лекцій, методичних рекомендацій, тестових завдань і дидактичних матеріалів з навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Кадровий менеджмент та сучасні технології роботи з персоналом», «Публічна служба і кадрові процеси», «Управління в правоохоронних органах», «Стратегічне управління людськими ресурсами», а також у системі підвищення кваліфікації працівників органів системи МВС України. Практичне значення результатів підтверджується їх упровадженням у науково-дослідну роботу, практичну діяльність МВС України та освітній процес.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертація Григорчук Олени Юріївни має логічно побудовану структуру, що відповідає меті, завданням, об'єкту та предмету дослідження. Робота складається з анотації, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, восьми підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків, що свідчить про її належну композиційну завершеність та відповідність вимогам до кваліфікаційних наукових праць.

У вступі обґрунтовано вибір теми, визначено її актуальність, зв'язок роботи з науковими програмами, планами й темами, сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, розкрито методологічну та емпіричну базу, наукову новизну, практичне значення, апробацію результатів і структуру дисертації. Зміст вступу загалом забезпечує належне уявлення про наукову проблему, ступінь її розробленості та авторський підхід до її вирішення.

Перший розділ присвячено теоретико-правовому забезпеченню роботи з персоналом у ЗВО МВС України. У ньому розкрито генезу системи підготовки персоналу в системі МВС України, визначено поняття та зміст функції роботи з персоналом у ЗВО МВС України, а також охарактеризовано нормативно-правове забезпечення відповідної діяльності. Така логіка викладу дала змогу здобувачці сформулювати теоретичне підґрунтя подальшого дослідження та окреслити проблемні аспекти правового регулювання роботи з персоналом у відомчих закладах освіти.

У другому розділі досліджено адміністративно-правове регулювання роботи з персоналом у ЗВО МВС України. Послідовно розглянуто адміністративно-правові й організаційні основи планування роботи з персоналом, особливості здійснення організаційних заходів з оптимізації розподілу й ефективного використання штатної чисельності персоналу, а також організацію професійного навчання персоналу системи МВС України в умовах воєнного стану. Зазначений розділ має виразне прикладне спрямування, оскільки пов'язаний із розв'язанням конкретних організаційно-правових проблем кадрової роботи.

Третій розділ спрямований на обґрунтування шляхів удосконалення адміністративно-правового регулювання роботи з персоналом у ЗВО МВС України. У ньому узагальнено зарубіжний досвід правового забезпечення роботи з персоналом в освітніх закладах правоохоронного спрямування та запропоновано напрями вдосконалення роботи персоналу ЗВО МВС України. Такий підхід дозволив поєднати теоретичні положення, результати порівняльного аналізу та практичні рекомендації, спрямовані на модернізацію кадрової роботи в умовах воєнного стану й післявоєнного відновлення.

Зміст дисертації є цілісним і завершеним. Структура роботи забезпечує послідовний перехід від теоретико-правового аналізу проблеми до дослідження адміністративно-правового механізму її реалізації та формулювання практичних напрямів удосконалення. Висновки дисертації кореспондують поставленій меті й завданням, відображають основні результати дослідження та підтверджують належний рівень самостійності, системності й аргументованості наукового пошуку..

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці. Отримані Григорчук Оленою Юріївною результати дисертаційного дослідження щодо адміністративно-правових засад роботи з персоналом у закладах вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України рекомендуються для використання в діяльності ЗВО МВС України, органів і підрозділів системи МВС України, у науково-дослідній роботі установ та організацій, а також дослідниками під час підготовки наукових статей, монографій і планування подальших досліджень за цим напрямом.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. Загалом позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Григорчук Олени Юріївни, необхідно звернути увагу на окремі положення, що могли б слугувати предметом подальших наукових досліджень або дискусії під час публічного захисту:

1. У розділі 1 характеризується належним рівнем опрацювання генези системи підготовки персоналу МВС України, поняття та змісту функції роботи з персоналом, а також нормативно-правового забезпечення відповідної діяльності. Водночас окремі положення потребували б більшої конкретизації щодо співвідношення загального поняття ЗВО МВС України із закладами поліцейського, прикордонного, військово-правоохоронного спрямування та спрямування цивільного захисту. Зокрема, доцільно було б чіткіше обґрунтувати, чому основна увага в межах дослідження зосереджена саме на ЗВО МВС України, що здійснюють підготовку поліцейських, тоді як інші складові системи МВС розглядаються переважно у загальному контексті.

2. Заслужовують на підтримку запропоновані дисертанткою положення щодо адміністративно-правових та організаційних основ планування роботи з персоналом, оптимізації розподілу й ефективного використання штатної чисельності, а також організації професійного навчання персоналу системи МВС України в умовах воєнного стану. Разом із тим, окремі пропозиції щодо кадрового аудиту, планування, цифрової системи кадрового замовлення, мінімально допустимої функціональної чисельності та забезпечення взаємозамінності персоналу могли б бути викладені з більшою прикладною деталізацією. Зокрема, дискусійним залишається питання визначення конкретних адміністративних процедур, відповідальних суб'єктів, строків, критеріїв оцінювання ефективності та механізмів контролю за реалізацією таких заходів у практичній діяльності ЗВО МВС України.

3. Позитивним аспектом дисертації є звернення до зарубіжного досвіду правового забезпечення роботи з персоналом в освітніх закладах правоохоронного спрямування та формулювання стратегічних пріоритетів модернізації роботи з персоналом у ЗВО МВС України. Однак окремі положення порівняльно-правового аналізу мають дещо узагальнений характер і могли б бути поглиблені шляхом чіткішого розмежування моделей підготовки поліцейських у державах континентальної та англо-американської правових систем. Доцільно було б повніше показати, які саме елементи зарубіжного досвіду можуть бути імplementовані в Україні безпосередньо, а які потребують адаптації з урахуванням правового статусу ЗВО МВС України, умов воєнного стану та кадрових потреб Національної поліції України.

Такі зауваження і побажання, зрозуміло, не вичерпують полеміки й щодо інших положень і висновків дисертанта, яка, очевидно, буде продовжена під час захисту. Вони носять локальний, переважно дискусійний характер і, в цілому, не впливають на позитивну оцінку дисертаційного дослідження.

Відсутність порушень академічної доброчесності. У ході вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій, фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Дисертаційна робота Григорчук Олени Юріївни є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

1. Дисертаційна робота Григорчук Олени Юріївни на тему «Адміністративно-правові засади роботи з персоналом в закладах вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», є комплексним, цілісним і завершеним науковим дослідженням, у якому узагальнено та розв'язано комплексну науково-прикладну задачу щодо формування адміністративно-правових засад роботи з персоналом у ЗВО МВС України з використанням адміністративно-правового інструментарію та розробленням пропозицій і рекомендацій, спрямованих на удосконалення законодавства, відомчого нормативно-правового регулювання та практики організації кадрової роботи у сфері відомчої освіти МВС України.

2. Дисертація «Адміністративно-правові засади роботи з персоналом в закладах вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України» за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною значимістю здобутих результатів відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її авторка – **Григорчук Олена Юріївна** – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

**Професор кафедри
поліцейської діяльності
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент**

Геннадій ШЕВЧУК

**Підпис Геннадія Шевчука «ЗАСВІДЧУЮ»
Заступник начальника
відділу кадрового забезпечення
майор поліції**

Борис ДУБИНА